

O recesiune anticipată

Autor: Lucian Croitoru

După ce a scăzut în trimestrul IV 2008 cu 3,4 procente față de cel anterior, economia a continuat să scadă și în primul trimestru al anului 2009 cu încă 2,6 procente. Așa arată datele ajustate sezonier. Tehnic vorbind avem recesiune. Scăderile de producție nu sunt mici. Acest lucru este mai clar dacă ne referim la faptul că, fără ajustări sezoniere, în trimestrul I 2009 comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior economia a scăzut cu 6,4 procente.

De ce scade economia? Și de ce scade cu rate așa mari? Si ce este de învățat de aici? Mulți cred că recesiunea nu ar fi apărut dacă nu era criza financiară mondială, declanșată de criza locuințelor din SUA. Dar acest lucru nu este adevărat. Recesiunea putea să apară pentru faptul că în cazul României, ca și pentru multe alte țări, faza ascendentă a intrărilor mari de capital s-a încheiat. Recent, Reinhart și Reinhart au arătat că frecvența crizelor financiare este direct corelată cu episoadele de intrări mari de capitaluri simultan într-un număr mare de țări. Săptămâna trecută, la Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Mugur Isărescu a reluat această temă pe larg, explicând filozofia acordurilor cu UE și FMI.

În principiu, evoluțiile care apar în faza ascendentă sau în faza descendentă a intrărilor de capital nu pot fi evitate. Evoluțiile tipice în faza ascendentă sunt aprecierea monedei naționale, creșterea prețurilor activelor, creșterea prea rapidă a creditului, creșteri mari ale PIB, îmbunătățirea pozițiilor fiscale, creșterea rezervelor valutare și deteriorări mari ale contului curent. Pe faza descendentă a intrărilor de capital tendințele amintite se inversează. Suntem de ceva timp în această fază. Știam deci că va fi recesiune, că moneda se va deprecia (ceea ce la noi s-a întâmplat între octombrie 2008 și februarie 2009) și că va fi o reversare a deficitului de cont curent, că prețurile activelor vor scădea etc.

Mai mult, cunoscând modul în care politica fiscală și cea salarială au răspuns evoluțiilor din faza ascendentă știam că recesiunea va fi semnificativă. Politicile macroeconomice nu pot evita tendințele amintite, dar pot „îndulci” pantele acestora în fiecare fază. Doar că în faza ascendentă, tentația de a accelera tendințele „convenabile” este mare. La noi, politica creșterii în termeni reali a cheltuielilor bugetare și cea salarială au amplificat componentele ciclice ale PIB și intrările nete mari de capital. În final, toate s-au amplificat reciproc, iar creșterea economică a atins niveluri nesustenabil de mari. Așa s-au pus bazele pentru căderi ale PIB relativ mari, ca cele pe care le vedem astăzi. Care este lecția? Să învățăm că vremurile bune nu țin la nesfârșit. Mai mult, trebuie învățat că intrările mari de capitaluri nu sunt o aprobare implicită a investitorilor străini pentru amânarea reformelor necesare.

Vorbind despre faza descendentă a intrărilor de capital – cea de acum – lecția este că evoluțiile asociate cu aceasta sunt inevitabile. Nu trebuie să încercăm să oprim criza. Politicile pot doar să atenueze evoluțiile nefavorabile. Limitele în care se pot face atenuările sunt prevăzute în acordurile încheiate cu UE și FMI. Este tentant, dar și periculos, să se încalce aceste limite. Dacă au înțeles lecția istoriei, politicienii nu vor încerca să încalce aceste acorduri și, implicit, limitele.

19 mai 2009